

Nieuwsbrief ProDemos

nummer 2 | 2018

p. 8-9 | Vanaf september heeft ons educatieve programma op Fort De Bilt er een nieuw onderdeel bij: Terra Nova. Leerlingen van basisschool Christoffel richtten alvast hun eiland in.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

In dit nummer

p. 13 | Nacht van
de Dictatuur

p. 4-5 | In maart 2019 vinden de waterschapsverkiezingen plaats. Voor bijna alle waterschappen organiseren we dit jaar de cursus Actief voor het waterschap. In deze nieuwsbrief kijken we mee in Waterschap Scheldestromen.

En verder...

p. 6 | Politieke podcasts voor de zomer
p. 7 | Achter de schermen bij de rechtbank Amsterdam
p. 11 | Tentoonstelling Suze Groeneweg
p. 15 | #WOEST

Foto's: Bart van Vliet

Hallo nieuwe gemeenteraad

Foto: Bart van Vliet

De gemeenteraadsverkiezingen zijn achter de rug. Een mooi moment voor gemeenten om (opnieuw) kennis te maken met Democracy, het door ProDemos ontwikkelde spel waarin leerlingen van groep 7 en 8 de gemeenteraad van de stad Democracy zijn. Door het spel te spelen in de raadzaal van het gemeentehuis, samen met echte raadsleden, gaat het nog meer leven en is het voor gemeenten een mooie manier om kinderen al vroeg te betrekken bij de gemeentepolitiek. Om (nieuwe) raadsleden een voorproefje te geven van het spel, stuurden we alle gemeenten een eigen Democracy-gemeentehuis. Dat leverde leuke reacties op van raadsleden en griffiers uit heel

Nederland. Ook op social media werd ons huisje veel gedeeld. We hopen op een vervolg.

prodemos.nl/jong

Trainingen voor raadsleden

Het is een voorrecht om vier jaar lang volksvertegenwoordiger in de gemeenteraad te zijn. Tegelijkertijd is het ook een grote uitdaging om het raadswerk goed uit te voeren. Met het programma 'De ervaring leert' wil ProDemos raadsleden graag ondersteunen bij de uitvoering van hun taken als raadslid. In 'De ervaring leert' vergroten raadsleden hun kennis en verbeteren ze hun vaardigheden om zich beter te kunnen

positioneren binnen én buiten de raadzaal.

Zo bieden we bijvoorbeeld workshops over de rechten die de gemeenteraad heeft, over het samenspel tussen raad en samenleving en over regionale samenwerking. Vaardigheidstraining doen we in samenwerking met gespecialiseerde trainers, bijvoorbeeld op het gebied van debatteren, social media en voorzitten.

Onze trainers en deskundigen geven hun kennis uit de politiek-bestuurlijke praktijk graag aan u door. Velen van hen zijn zelf actief (geweest) als raadslid en kunnen zich daardoor goed in uw situatie verplaatsen.

Neem voor meer informatie over 'De ervaring leert' contact op met Huri Sahin via h.sahin@prodemos.nl of bekijk de online brochure via prodemos.nl/ervaringleert.

TXTradio

TXTRADIO

Politiek Café of college gemist? Niet getreurd. Sinds kort zenden we onze evenementen ook uit via TXTradio.

TXTradio is opgericht door Bart Geeraedts, omdat hij vond dat er op de Nederlandse radiozenders weinig

ruimte was voor langere, verdiepende uitzendingen. Sinds 2016 verzamelt TXTradio audio-opnamen van evenementen rond een breed palet aan maatschappelijke kwesties op het gebied van wetenschap, economie, politiek en cultuur.

Onze Politieke Cafés, debatten, lezingen en collegereeksen worden vanaf nu opgenomen en na afloop online gezet, zodat ze als een soort podcast te beluisteren zijn.

txtradio.nl

Foto: Bart van Vliet

Over dijkgraven en watergraven

Cursus 'Actief voor het waterschap' succesvol van start

“Dat er in het ene waterschap een dijkgraaf is en in een andere een watergraaf wist ik niet,” vertelt de 24-jarige Glenny Davidse uit Zeeland. “Door mijn studies Water- en Deltamanagement en Urban Environmental Management ben ik redelijk deskundig als het gaat om het water, maar dat de terminologie per waterschap zo verschilt, was nieuw voor mij.”

Onlangs deed Glenny mee aan de cursus ‘Actief voor het waterschap’ in het Waterschap Scheldestromen. “Ik zag een oproep op LinkedIn en mijn interesse was direct gewekt. Ik was vooral benieuwd hoe het er bestuurlijk aan toegaat.”

Joas van den Berg is in het Hoogheemraadschap van Rijnland bestuurslid namens de Algemene Waterschapspartij. Sinds begin dit jaar begeleidt hij voor ProDemos cursussen ‘Actief voor het waterschap’ in andere waterschappen.

‘Ik heb me – na de speeddate-bijeenkomst – aangesloten bij een themapartij en ik mag nu al voor hen aan de slag met social media.’

“Ik geloof in het nut en de noodzaak van deze cursus. De opkomstpercentages bij eerdere verkiezingen en gebrekkige kennis over ons werk onder het algemene publiek, waren voor onze fractie twee jaar geleden aanleiding om in Rijnland suggesties te doen voor betere informatievoorziening en meer betrokkenheid. Bovendien is het zaak dat de groep mensen die zich actief inzet jonger en diverser wordt. Die gedachte werd kennelijk landelijk gedeeld, want twee jaar later werd ik benaderd om cursusleider te worden,” vertelt Van den Berg. “Als cursusleider heb ik mogen ervaren dat er meer animo is dan verwacht. De reacties zijn positief en daarmee ontstaat – zelfs als deze deelnemers niet politiek actief willen worden – een groep potentiële ambassa-

deurs die weer in hún omgeving kunnen vertellen over ons werk. Een mooie kans volgens mij.”

De Zeeuwse Brenda Jasperse (48 jaar) heeft een achtergrond in de Natuur- en milieueducatie. Zij wilde voor haar werk meer grip krijgen op de bestuurlijke processen. “De cursus heeft me veel

Politiek Actief voor de provincie

Na cursussen Politiek Actief voor de gemeente en voor het waterschap, kon de provincie natuurlijk niet achterblijven! In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019 organiseert ProDemos dan ook cursussen Politiek Actief voor de provincie. De cursus is bedoeld voor iedereen die meer wil weten over de provincie en wellicht interesse heeft om politiek actief te worden, maar nog niet precies weet

wat de mogelijkheden zijn. De eerste cursussen zijn inmiddels gehouden, o.a. in Zeeland, Friesland en Noord-Holland. De andere provincies volgen in de loop van 2018. In veel provincies was de animo voor de cursus zo groot, dat er meerdere groepen van start gaan. Kijk op de website van uw provincie of u zich nog kunt aanmelden.

prodemos.nl/politiekactief-provincie

waardering gebracht voor het werk van de waterschappen.” Voor Jasperse is het duidelijk dat de waterschapstaken niet zomaar kunnen worden overgedragen aan provincies en gemeenten, omdat dat mogelijk kan gaan schuren met economische belangen. “Vakinhoudelijk heb ik vooral plezier beleefd aan de uitleg over ons politieke systeem. De deelnemersgroep was leuk en divers en de cursus was afwisselend.” Ondanks het feit dat ze geen ambities heeft om verder te gaan, wil ze de komende bestuursvergadering weer bijwonen. “Dat kan trouwens iedereen, net als bij de gemeente.”

Ook Glenny heeft zijn doel bereikt. “Ik ben een stuk wijzer geworden. Ik heb me – na de speeddate-bijeenkomst – aangesloten bij een themapartij en ik mag nu al voor hen aan de slag met social media. Ik denk dat daar veel winst valt te behalen. Uiteindelijk hoop ik mijn werk te vinden in het water, maar voor nu is dit een mooie taak. En wie weet wat de toekomst nog brengt...”

prodemos.nl/waterschap

1.

Haagse Zaken

Haagse Zaken is de politieke podcast van NRC, waarin je elke week bijgepraat wordt over alles wat er op en rond het Binnenhof gebeurt.

NRC-columniste Lamyae Aharouay ontvangt steeds andere NRC-journalisten in de studio en neemt de tijd voor elk onderwerp, waardoor interessante gesprekken ontstaan.

2.

Politiek op je oren

In verkiezingstijd verzorgden verschillende lokale media een podcast over de lokale verkiezingen, zoals #utrechtkeest van het AD Utrechts Nieuwsblad. Politiek op je oren is een podcast van het Leidsch Dagblad die de lokale politiek in de regio Leiden ook na de verkiezingen commentarieert.

3.

Making Obama

Ook een biografie leent zich prima voor een podcast. Voormalig president van de Verenigde Staten Barack Obama begon zijn politieke carrière in Chicago, dus radiostation WBEZ Chicago trommelde oud-adviseurs, mentoren en rivalen uit de stad op om 'het begin van een president' in kaart te brengen.

4.

De Week van Kee

Veel podcasts op het gebied van actualiteiten en politiek zijn radio-uitzendingen die na uitzending apart online worden gezet. Uitblinker in het genre is De Week van Kee van BNNVARA. De reportages van politiek redacteurs Peter Kee en David ter Wilde zijn uitzonderlijk goed in elkaar gezet. Korte clips volgen elkaar in rap tempo op, waardoor je aandacht wordt vastgehouden als Kee je meeneemt naar de achtergrond van een actueel onderwerp. De makers combineren sound bites met een speelse muziekkeuze, zoals de titelsong van de tv-serie Friends bij een item over de Europese vrienden van Mark Rutte.

Politieke podcasts

Was het een paar jaar geleden nog een beetje een randverschijnsel, tegenwoordig is de podcast een gerespecteerd medium. Het is een beetje als Netflix: van sommige podcasts verschijnt elke week, of met een andere regelmaat, een aflevering, andere podcasts publiceren in een keer een serie, klaar om gebinged te worden. Veel gerespecteerde podcasts draaien om onderzoeksjournalistiek. Het is dan ook niet vreemd dat veel radiozenders en kranten hun eigen podcasts hebben ontwikkeld. Soms praten ze daarin

verder over een onderwerp dat veel in het nieuws was die week, andere keren worden 'gewone' radioreportages van journalisten na afloop als podcast beschikbaar gemaakt. Je kunt ze dan vinden via de podcastapp op je telefoon en je abonneren op je favorieten. Fijn als je een bepaalde nieuwsrubriek terug wilt luisteren tijdens je treinreis of het sporten, want je hoeft niet meer te zoeken in een 'uitzending gemist'-achtige mediaplayer op de website.

Met de zomervakantie voor de boeg hebben we vijf podcasts op het gebied van politiek en rechtsstaat op een rijtje gezet. Leuk om mee te beginnen, als je nog niet zo bekend bent met de podcast, maar hopelijk ook ter verdieping als je al wel een fervent podcastluisteraar bent.

5.

More Perfect

Deze podcast van de Amerikaanse NPR gaat over het Amerikaanse Hoogerechtshof. De podcast behandelt een aantal van de meest beslissende zaken in de geschiedenis van Verenigde Staten en doet dat op zo'n unieke manier, dat je als luisteraar steeds op het puntje van je stoel zit. Ook als je geen Amerikaan bent.

prodemos.nl/podcasts

Achter de schermen

Samenwerking ProDemos en Rechtbank Amsterdam

Hoe werkt de rechtspraak in onze rechtsstaat? ProDemos organiseert samen met rechtbanken bijeenkomsten voor scholieren waarin dat rond een rechtszitting duidelijk wordt. Bij de Rechtbank Amsterdam doen ze dat nu zelf. Een kijkje achter de schermen van die samenwerking met Fatima El Gueriri, medewerker communicatie bij de Rechtbank Amsterdam en ProDemos-projectleider David Muntslag.

Hoe is de samenwerking begonnen?

David: Een aantal jaar geleden maakten we in opdracht van de Raad voor de Rechtspraak lesmateriaal voor het gerechtshof Amsterdam. Dat hebben we daarna geschikt gemaakt om op elke rechtbank te gebruiken. Het materiaal bestaat uit werkvormen als rollenspelen en quizen en is bedoeld om te gebruiken op scholen als voorbereiding op het rechtbankbezoek. Vóór het rechtbankbezoek werd ter voorbereiding een gastles gegeven door een begeleider van ProDemos. Maar supergaaf is het als een echte rechter dat doet, op de locatie waar het zich afspeelt. Dat is de kern van dit programma.

Hoe werkt dat dan?

Fatima: In het reserveringssysteem van ProDemos stel ik de tijdstippen open waarop de scholen kunnen inschrijven. En ik lever de rechtbankvoorlichter de gegevens van de school en het lesmateriaal. De voorlichter kiest dan uit de zittingslijsten een zitting met zaken die de scholieren zullen aanspreken.

David: ProDemos maakt het lesmateriaal en we trainen de voorlichters van de rechtbank, zodat zij het rechtbankbezoek zelf kunnen begeleiden. Inmiddels is er een flinke pool aan voorlichters die de begeleiding doen.

Hoe verloopt zo'n programma?

Fatima: De scholieren gaan eerst naar onze ontvangstaal waar ze door de

voorlichter, dat is een rechter of juridisch medewerker, worden voorbereid op een rechtszitting. Dan gaan ze onder begeleiding van de voorlichter naar de zitting zelf, waar een politierechter de zaken behandelt. En er wordt afgesloten met de nabespreking.

Wat zijn jullie ervaringen?

Fatima: De voorlichters zijn er heel positief over en de groepen zelf zijn geïnteresseerd. Scholieren zijn meestal onder de indruk van de zitting die ze hebben bijgewoond, één jongen besloot zelfs te blijven om nog een zitting mee te maken. En veel docenten willen het lesmateriaal en de presentatie meenemen, om het onderwerp later op school verder te bespreken.

Blijft dit type samenwerking beperkt tot de Rechtbank Amsterdam?

David: De Rechtbank Noord-Holland heeft interesse om het ook zo aan te pakken. Ik zou zeggen: spread the word!

‘Scholieren zijn meestal onder de indruk van de zitting die ze hebben bijgewoond.’

Kijk voor informatie over samenwerking van ProDemos met rechtbanken op prodemos.nl/rechtspraak of neem contact op met David Muntslag: d.muntslag@prodemos.nl of (070) 757 02 68.

Nieuwe aanwinst voor Fort De Bilt

Sinds 2017 is ProDemos te vinden op Fort De Bilt, een historisch herinneringscentrum bij Utrecht. In het educatieve programma voor kinderen van 10 tot 14 jaar dat we hier organiseren, wordt de nadruk gelegd op de rechtsstaat. Welke regels zijn er nodig in een samenleving? Wat is 'eerlijk' en wie bepaalt dat? Vanaf volgend schooljaar is er een nieuw onderdeel op Fort De Bilt: Terra Nova Minimaatschappij.

Terra Nova is een burgerschapsspel en discussietool om lastige maatschappelijke thema's inzichtelijk te maken voor kinderen en jongeren. In kleine groepjes nemen leerlingen plaats aan een ronde tafel met daarop een model van een onbewoond eiland. Hun taak? Het inrichten van hun ideale samenleving. Met vragenkaarten doorlopen de kinderen een verhaallijn en krijgen ze dilemma's voorgeschoteld. Terra Nova

werd bedacht door Lisa Hu en won in 2016 de ASN Wereldprijs. Journalistiek platform De Correspondent noemde Terra Nova 'dé manier om kinderen op te leiden tot kritische burgers.'

Op 23 april kregen de achtstegroepers van basisschool Christoffel uit Nieuwegein als eerste de kans om Terra Nova op Fort De Bilt te spelen. In groepjes van vijf gingen de leerlingen aan de slag met palmbomen, vissen, Discussiekaarten en Meningmunten. Die laatste zorgen voor een gelijk aantal spreekmomenten

tussen de spelers. Samen discussieerden ze over vragen als 'Van wie zijn de kokosnoten aan de boom?', 'Hoe moet het eiland bestuurd worden?' en 'Hebben aangespoelde schipbreukelingen dezelfde rechten als jij?.'

Als de dilemma's aan de tafels besproken zijn, wisselen de groepjes hun ideeën klassikaal uit onder leiding van de begeleider van ProDemos. Zo werken ze onder andere aan burger-schapshoudingen, -vaardigheden en -kennis (domeinen Democratie,

Participatie en Identiteit) en raken ze betrokken bij maatschappelijke uitdagingen.

Als begeleider Daphne de bespreking klassikaal maakt, vliegen de antwoorden enthousiast door de ruimte. 'Op ons eiland zijn meerdere leiders!' en 'Bij ons mogen kinderen meebeslissen!' Bij het beantwoorden van een ogenschijnlijk praktische vraag als 'Waar gaan de eilandbewoners wonen?' komt meer kijken. 'Op ons eiland verdelen we alle grond over alle eilandbewoners, zodat iedereen ruimte heeft,' vertelt een leerling uit het eerste groepje trots. 'Oh,' reageert een meisje uit een ander groepje. 'Bij ons zijn drie kampen op het eiland en de eilandbewoners mogen zelf kiezen waar ze willen wonen, bij elk kamp ligt een stukje water.' Daphne gebruikt deze antwoorden om uit te leggen dat verschillende mensen verschillende dingen eerlijk vinden. In de loop van het spel koppelt ze de gebeurtenissen uit het spel rond palmbomen en vissen steeds aan de Nederlandse samenleving. Hoe is dat in Nederland geregeld? En in andere landen?

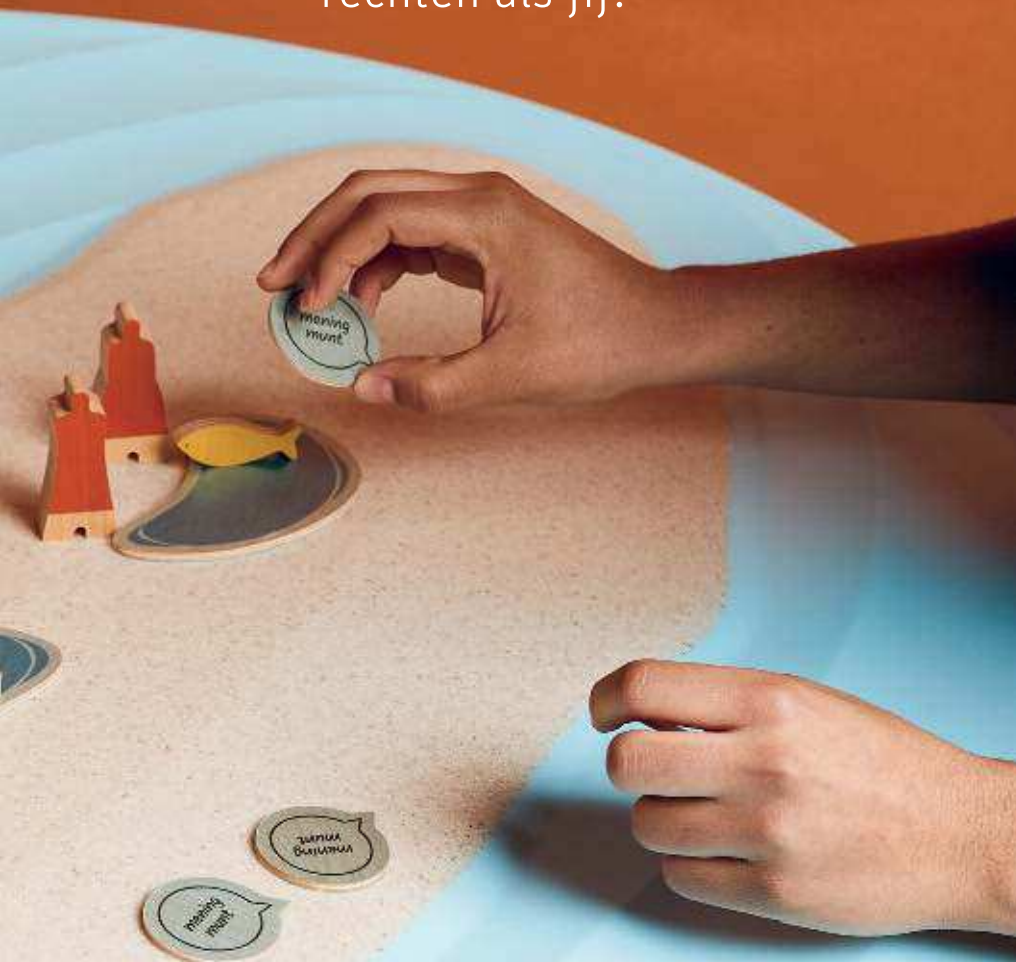
'Het gaat niet om goed of fout,' licht projectleider Jelmer van der Zee van ProDemos toe. 'Het gaat erom dat de leerlingen nadenken over hun eigen mening en leren omgaan met die van een ander. Ook helpt ons educatieve programma hier op Fort De Bilt kinderen nadenken over waarom en hoe bepaalde regels in de samenleving tot stand komen.'

Na alle ideeën uitgewisseld te hebben, kijkt een meisje nog eens goed naar het eiland van haar groepje. 'Ons eiland is het leukste om op te wonen,' besluit ze.

Het educatieve programma voor scholen op Fort De Bilt is te boeken via prodemos.nl/fortdebilt.

Lees het artikel op De Correspondent (<https://bit.ly/2GjshUL>).

Samen discussieerden ze over vragen als 'Van wie zijn de kokosnoten aan de boom?', en 'Hebben aangespoelde schipbreukelingen dezelfde rechten als jij?'

Eerste docentenreis Brussel geslaagd experiment

Een uniek kijkje achter de schermen van de instituties van de Europese Unie

Op 12 en 13 april nam een groep van meer dan 40 docenten en docenten in opleiding deel aan de allereerste studiereis naar Brussel, georganiseerd door ProDemos. De reis was binnen 12 uur uitverkocht, een signaal dat deze voorziet in een behoefte van docenten burgerschap en maatschappijleer.

“Welkom bij een experiment.” Met deze woorden heette Eddy Habben Jansen, directeur van ProDemos, de deelnemers welkom tijdens het diner. De deelnemende docenten, uit alle hoeken van Nederland en van allerlei opleidingen, hadden er een drukke eerste dag op zitten.

De dag ging van start met een bezoek aan het Berlaymont gebouw, het hoofdkwartier van de Europese Commissie. Hier kregen de deelnemers te horen over de ‘road to Sibiu’. In deze Roemeense stad vergaderen de Europese leiders op 9 mei 2019 over de toekomst van Europa.

Vervolgens ging het door naar het Europees Parlement, waar de deelnemers in gesprek gingen met Agnes Jongerius, Europarlementariër van de PvdA. Zij

vertelde met veel plezier over haar Europese ervaringen. Voor iemand die zo nieuwsgierig is als zij, is Brussel “een snoepwinkel”, zo vertelde ze. Na dit gesprek volgde een rondleiding door het ‘democratisch hart van de Europese Unie’: de Hemicycle, de plenaire zaal van het Europees Parlement. De aanwezigen kregen een uitgebreide uitleg over het stemmen, de vorming van fracties en de simultaanvertalers.

Ook het Parlementarium, het bezoekerscentrum van het Europees Parlement, werd bezocht. De docenten zagen hier o.a. de interactieve simulatieruimte, waar schoolklassen een high tech wetgevingsspel kunnen spelen.

Tijdens het diner vertelde Janneke Timmer, vertegenwoordiger van de Staten-Generaal in Brussel, over haar

werkzaamheden. Zij houdt de Eerste en Tweede Kamer op de hoogte van wat er in Brussel gebeurt. Ze beschreef Europa als ‘danspartner’, waarbij het van belang is om niet te vroeg of te laat in te stappen en bij te sturen. Alleen dan kan de besluitvorming overgaan “van een hortende en stotende quickstep naar een soepele wals”.

De tweede dag begon in de Nederlandse permanente vertegenwoordiging in de Europese Unie. Kortgezegd ondersteunt de vertegenwoordiging Rutte en de overige ministers in Europa. Terug in het Berlaymont werden de docenten ingewijd in de wereld van het Europees klimaatbeleid tot 2030. Ten slotte mocht de groep aanwezig zijn bij een persbriefting van de Europese Commissie. De reis eindigde met een bezoek aan het Huis van de Europese geschiedenis.

Terwijl hun hoofden tolden van alle informatie namen de deelnemers afscheid van elkaar. Een reis om nog eens goed te laten bezinken en volop inspiratie om de leerlingen meer over de Europese Unie te vertellen en wellicht aanleiding om ook met de eigen klas een bezoek aan Brussel te organiseren.

Rob Selen, docent

‘Als je ziet hoe hartelijk we hier verwelkomd worden en wat we mogen zien, dan is dat waanzinnig mooi.’

Deze eerste Docentenreis smaakte naar meer. Daarom organiseren we dit najaar opnieuw een docentenreis naar Brussel. Hou de website van ProDemos in de gaten voor meer informatie.

3 juli – 1 september 2018 bij ProDemos in Den Haag

Tentoonstelling over Suze Groeneweg, de eerste vrouw in de Tweede Kamer

Op 3 juli 2018 is het precies honderd jaar geleden dat de eerste vrouw in de Tweede Kamer werd gekozen: Suze Groeneweg. Behalve Kamerlid was zij ook gemeenteraadslid, Statenlid en ambtenaar van de burgerlijke stand.

Suze Groeneweg was een bedachtzame, ietwat verlegen vrouw, maar ook een gedreven propagandiste die beschikte over een groot redenaarstalent. Als SDAP-lid streed zij in de Kamer onder meer voor gelijke rechten op arbeid voor vrouwen en voor moederschapzorg, voor onderwijs en emancipatie van de arbeidersklasse, en tegen alcohol.

TENTOONSTELLING

Van 3 juli tot 1 september 2018 wijdt ProDemos in het Bezoekerscentrum een beknopte tentoonstelling aan het leven en werk van deze bijzondere politica. Met o.a. geluids- en filmfragmenten, foto's, cartoons en affiches, een jurk die Groeneweg vaak droeg, een exemplaar van het lied van Hens Clinge Doorenbos

Suze Groeneweg

‘[...] dat men het niet raadzaam vindt om een vrouwelijke burgemeester te benoemen, omdat er onder de mannelijke raadsleden zwakke broederen zijn, die onder het presidium van een vrouwelijke voorzitter niet hun onafhankelijkheid kunnen bewaren, niet een objectief oordeel kunnen vormen en niet een onafhankelijke stem kunnen uitbrengen. Als deze toestand werkelijk besta [...], moeten er geen maatregelen genomen worden tegen de vrouw, maar tegen de zwakke broederen.’

ter ere van haar aantreden, en andere objecten.

THEMARONDLEIDINGEN

Combineer een bezoek aan de tentoonstelling over Suze Groeneweg met een van onze speciale themarondleidingen:

- *Vrouwen die het verschil maakten:* over beroemde vrouwen rond het Binnenhof die een ideaal voor ogen hadden en daarvoor streden.
- *Allemaal naar het stemlokaal:* over de evolutie van ons kiesrecht. Wie mochten er vanaf wanneer stemmen?

PRAKTISCHE INFORMATIE

3 juli – 1 september 2018
Bezoekerscentrum ProDemos, Hofweg 1 in Den Haag

Openingstijden: ma-za 09.00 – 17.00 uur

De tentoonstelling is gratis toegankelijk
prodemos.nl/bezoekerscentrum

“Er is goed onderzoek nodig naar politieke socialisatie”

In 2017 zijn de Universiteit van Amsterdam en ProDemos een vierjarig onderzoeksproject gestart naar de houding van jongeren ten opzichte van democratische kernwaarden. Een gesprek met de hiervoor aangestelde promovenda, Laura Mulder.

Wat onderzoek je precies?

Ik ben natuurlijk begonnen met inlezen en dat was flink wat, omdat het onderzoeksdoel op de snijvlakken van drie gebieden ligt: onderwijskunde, politologie en sociologie. Dan valt op dat er weinig onderzoek is gedaan naar hoe jongeren denken over democratische kernwaarden en hoe ze die verwerven;

de politieke socialisatie. Recent verschenen er wetenschappelijke artikelen over zogenaamde ‘democratische deconsolidatie’: de steun voor democratie zou onder jongeren sterk afnemen en de overdracht van democratische waarden zou niet goed verlopen. Er is dus goed onderzoek nodig naar politieke socialisatie en met name naar de bepa-

lende factoren als familie, school, leeftijdsgenoten en geslacht. Bovendien blijkt dat er veel ongelijkheden zijn in politieke socialisatie, bijvoorbeeld door geslacht, sociaaleconomische status of migratieachtergrond. Sommige jongeren krijgen nou eenmaal meer vanuit huis mee dan anderen. Wij kijken daarom naar het Binnenhof-programma voor scholieren van ProDemos en burgerschapsonderwijs als mogelijke middelen om de steun voor democratische waarden te stimuleren en ongelijkheden te compenseren.

Hoe ziet het onderzoek eruit?

Allereerst analyseer ik data afkomstig uit het DemocratieLAB [interactieve

Eddy Habben Jansen, directeur ProDemos, over het belang van wetenschappelijk onderzoek voor ProDemos:

“Wij doen aan democratiebevordering met publiek geld. Het is onze verantwoordelijkheid om dat zo goed mogelijk te doen. De wetenschap kan ons daarbij helpen. Hoe werkt bijvoorbeeld politieke socialisatie? En wat is de effectiviteit van wat wij

doen om die te bevorderen? Als je daar meer vanaf weet, weet je ook beter wat je moet doen en hoe. Die kennis is superbelangrijk voor bijvoorbeeld onze afdeling Educatie, zodat we onze werkvormen nóg beter kunnen maken.”

Foto: Bart van Vliet

Rechter op bezoek

Van 24 tot en met 28 september vindt de Week van de Rechtspraak plaats. Tijdens deze week organiseren rechtbanken en gerechtshoven in het hele land activiteiten. Ook bezoeken rechters en raadsheeren middelbare scholen en mbo's om met leerlingen in gesprek te gaan over het recht en het werk van de rechter. Jaarlijks krijgen tienduizenden minderjarigen te maken met de rechter. Soms zijn ze dader, soms slachtoffer. Veel vaker komen ze in aanraking met de rechter door omstandigheden waar ze niet veel of zelfs niets aan hebben kunnen doen. Bijvoorbeeld doordat hun ouders gaan scheiden.

Tijdens de Week van de Rechtspraak hebben scholen de mogelijkheid om een rechter uit te nodigen in hun klas en hem/haar het hemd van het lijf te vragen. Is er een speciale rechter voor jongeren? Hoe komt een rechter tot zijn oordeel? Hoe ziet zijn/haar werkdag eruit? En kun je celstraf krijgen als je spijbelt?

Meedoen met de klas? Stuur dan een mail naar weekvanderechtspraak@rechtpraak.nl. Kijk ook op de website rechtvoorjou.nl

tentoonstelling bij ProDemos waarin deelnemers aan de hand van opdrachten hun houding ten opzichte van democratie bepalen. red.]. Zo kijk ik bijvoorbeeld naar politieke ambitie: willen jongeren minister-president worden en wat zijn de verschillen hierin tussen jongens en meisjes en op verschillende opleidingsniveaus? Ook heb ik zelf een vragenlijst opgesteld waarmee ik een vergelijking kan maken tussen leerlingen die ProDemos bezoeken en die er (nog) niet zijn geweest. Door die twee groepen te vergelijken kun je het effect van het bezoek aan ProDemos meten. Daarnaast ben ik betrokken bij een grootschalig panelonderzoek, waarbij de democratische ontwikkeling van 12-jarigen zes jaar lang wordt gevolgd.

Je bent nu bijna een jaar bezig, wat is de staat van het onderzoek?

Ik ben nu bijna klaar met het afnemen van mijn eigen vragenlijst op drie scholen, in Amsterdam, Rotterdam en Krommenie. De komende tijd zal ik die data analyseren, dus dat wordt spannend. En ik ben, samen met UvA-collega Eelco Harteveld, bezig aan een wetenschappelijk artikel over de politieke ambitie van jongeren op basis van de DemocratieLAB-data.

Nachtelijke afspraak

Op vrijdag 14 september vindt de 8e editie van de Nacht van de Dictatuur plaats in Den Haag.

De openingslezing wordt dit jaar gegeven door Jamie Bartlett, auteur van *The People VS Tech: How The Internet Is Killing Democracy*. Wat betekenen schandalen rond Facebook en Cambridge Analytica voor onze toekomst online én offline? Is onze democratie voldoende bere-

kend op big data en de big business erachter?

Houd voor meer informatie onze social media in de gaten of kijk op nachtvandedictatuur.nl

In beeld

Fotograaf Bart van Vliet reist voor ProDemos heel Nederland door om onze programma's en activiteiten in beeld te brengen. Dat levert fraaie beelden op van actieve, enthousiaste jongeren en volwassenen. Soms duurt het echter even. Bijvoorbeeld als je

het eerste uur bij een gastles aanwezig bent. Dan moet iedereen nog even wakker worden. Gelukkig komt het meestal wel goed, zoals met deze student op het ROC van Amsterdam.

Publicaties

#WOEST De kracht van verontwaardiging

De 'boze burger' is een fenomeen dat niet uit het nieuwsbeeld is weg te denken. Verontwaardigde burgers die de grenzen van de democratische rechtsstaat opzoeken of zelfs overschrijden en het gemeentehuis bestormen tijdens een raadsvergadering over de komst van een azc of burgemeesters kogelbrieven sturen.

In *#woest, de kracht van verontwaardiging* staat de boze burger centraal. De lezer maakt een reis langs achttien uiteenlopende essays, geschreven vanuit verschillende disciplines, die samen een gelaagd antwoord geven op de vraag hoe het openbaar bestuur het beste kan omgaan met de verontwaardiging van burgers en het grensoverschrijdend gedrag dat daar mogelijk het gevolg van is.

Naast de voorbeelden van geweld en ondermijning, wordt de verontwaardiging van burgers in de bundel ook positief geduid. De verontwaardiging laat immers zien waar burgers belang aan

hechten en voor in actie willen komen. En het kan leiden tot maatschappelijk initiatief en politieke vernieuwing. De verontwaardiging van burgers kan de democratische rechtsstaat zelfs versterken als deze door mechanismes, zoals verkiezingen of referenda, in goede banen wordt geleid.

Waar je bij het journaal vanuit de luie stoel reportages over verontwaardiging over je heen laat komen, doet deze bundel een groter beroep op een actieve houding van de lezer zelf. Hoewel de reis is opgedeeld in drie heldere stappen, zorgen de hoeveelheid essays en daarbij behorende schrijfstijlen,

meningen en invalshoeken er namelijk voor dat de bundel niet als 'lichte lectuur' bestempeld kan worden.

Maar voor wie niet bang is voor een stevig boek, is het lezen van *#woest* zeker de moeite waard. Het boek biedt veel nieuwe of verdiepende inzichten in 'de boze burger'. Zo blijkt de hij/zij veel verschillende achtergronden en handelwijzen te hebben. Ook het beeld van de niet-politiek betrokken boze burger wordt vakkundig ontleed. Daarnaast worden in de bundel niet alleen de voordelen, maar ook de nadelen van de democratie en de daarbij horende onenigheid tussen burgers overzichtelijk op een rij gezet. Ook gaat het boek in op het contact met burgers: hoe communiceer je als ambtsdrager of democratisch instituut op een effectieve manier met burgers in tijden van onrust?

Bovenstaande voorbeelden geven natuurlijk onmogelijk alle lessen weer die uit de bundel getrokken kunnen worden. Met achttien verschillende essays zitten er in *#woest* lessen voor elke politicus, bestuurder, ambtenaar én burger.

Suze Groeneweg; De eerste vrouw in de Kamer

Suze Groeneweg was de eerste vrouw in de Tweede Kamer. Ook was zij – tezamen met anderen – het eerste vrouwelijke lid van Provinciale Staten en van de gemeenteraad. Wie was deze vrouw, die ook zo'n belangrijke rol speelde als propagandiste van de SDAP? Waar maakte zij zich sterk voor? Deze brochure van 32 pagina's geeft een schets van haar persoonlijkheid en levensloop en gaat ook in op haar verhouding met de vrouwenbeweging.

Suze Groeneweg; De eerste vrouw in de Tweede Kamer, 32 pagina's.

Monitor Burgerparticipatie

Sinds 2010 voert ProDemos elke twee jaar de Monitor Burgerparticipatie uit: een onderzoek naar de inspanningen van gemeenten bij het betrekken van inwoners bij beleid en besluitvorming. Met de Monitor Burgerparticipatie wordt 'een foto' gemaakt van de stand van zaken van participatie van burgers in de lokale democratie.

Monitor Burgerparticipatie, 57 pagina's.

Bekijk, download of bestel deze en andere publicaties via prodemos.nl/webshop

AGENDA

Kijk voor de actuele agenda op prodemos.nl/agenda

JUNI

di 12 **Politiek Café** pensioenen met Pieter Omtzigt

JULI

di 3 **Opening tentoonstelling** Suze Groeneweg

wo 4 **Actualiteitendebat**

SEPTEMBER

zo 2 **Haags Uitfestival**

wo 5 **Actualiteitendebat**

za 8 **Open Monumentendag**

zo 9 **Open Monumentendag**

di 11 **Politiek Café**

do 13 **Film Nacht van de Dictatuur**

vr 14 **Uitreiking** Prinsjesfotoprijs en Prinsjesboekenprijs

vr 14 **Nacht van de Dictatuur**

za 15 **Dag van de Democratie**

ma 17 **Prinsjesforum**

do 20 **Film & Debat**

Handig: zoekmachine lesmateriaal

ProDemos ontwikkelt lesmateriaal over uiteenlopende onderwerpen die met democratie en rechtstaat te maken hebben. Om het voor docenten overzichtelijk te maken, verzamelen we al ons lesmateriaal in onze zoekmachine lesmateriaal, te vinden via www.prodemos.nl/lesmateriaal

Alle werkvormen die goed in de klas of met groepen gedaan kunnen worden, zijn hier

gratis te downloaden. Er zijn ook werkvormen bij die leuk zijn om met groepen volwassenen te doen.

Inmiddels zitten er 415 werkvormen in de zoekmachine. U kunt zoeken op categorie, onderwerp, type werkvorm, niveau en datum. Populaire werkvormen zijn bijvoorbeeld 'Een politieke partij oprichten', het 'Krachtenveld' en 'Petje op, Petje af'.

Op de hoogte blijven van onze activiteiten en evenementen? Meld u dan aan voor de digitale Activiteitenladder, onze maandelijkse nieuwsbrief. prodemos.nl/nieuwsbrief

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 5x per jaar. Abonneer u gratis op prodemos.nl/nieuwsbrief

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Redactie

Afd. Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel

Lay-out

Puntspatie [bno]

Druk

Bendion Mailsupport BV